

mancate in po tem, kar smo zgorej rekli, pač večidel iz 16. in 17. stoletja izvirajoče pesmi. Posebne spričebe pa za njih pristni izvir iz ljudstva v tem obstojé, de si narod ne le svoje junake po svojim smislu, po svojih opravilih, po domačih navadah, temuč tudi ptuje narode po lastnih šegah in običajih domišluje*), de se navadno sovražstvo in zabavljivost med sosednimi deželjani tudi v njih znajdete**) i. t. d. Nar bolj v rodu ste si serbska narodska pesem in pa naša, desitudi letá svojiga bližnjiga roda s pesmami drugih slovenskih narodov ne zatají. Pa, ako serbska narodska pesem, soglasna s serbsko zgodovino, kot lepovverstena epopeja v slavo domačih junakov, kot ponosna pesem zmage po slavno dokončanih bojih, široka in veličastna verši, se naša pesem, ravno tako soglasna s krajnsko zgodovino, bolj nagla in pretergana razléga, kot kratka romanca, kot krepka vojaška, katero vojsaki po noči na stražišu pri ognju prepevajo; zavoljo budnosti in za kratek čas, pa, ker odhod ali napad vsaki trenutek pesem prestriči zamoreta, nočejo, de bi se njena nit predolga spredla. V poznejih časih zapazimo, kako se je pri mnogoterni dotiki z Nemci, staroslovenska narodska pesem, ki se je dozdej le pri Serbij ohranila, sčasama po smislih in izrazih nemške narodske pesmi poptujila; nagibi so si v obojih podobni, tudi se je nekdanjim Slovanam ptuji srok (Reim) našim pesmam pridružil. V osemnajstim stoletju se je celo vojskovanje spremenilo; posamesni rojaki in toraj tudi narodska pesem se niso več tako pri bojih vdeleževali; po tem takim pesem od Lavdona pred Beligradam iz zadnjih turških vojsk že precej hira. Ravno tako je tudi tisto na pol službino, zaukazano domorodstvo v pruskih in francozkih vojskah le persiljen sad rodilo. V sedanjih časih je z lastovitim narodskim življenjem tudi stara slovenska popevka svojo osobitost, svoj značaj zgubila; na njeno mesto je stopila borna pesmarija***), od kakiga pevca na kmetih navdihnjena, v učilnicah ali kerčmah skovana, kateri oživljajoči narodski duh manjka; tudi so se k nji pridružile po pevski méri zakrožene tožbe ljudstva zoper povikšano ceno solí, ali odpeljanje ljubčkov za novince, zoper težke davke, tlako i. t. d.“

„Razun kratkih večidel čveteroverstnih pesmic, ktere se viže imenujejo, je pristna narodska pesem utihnula, pa tudi une nimajo tolikanj važnosti več. Te pesmice so se morebiti na mejah sosednih nemških dežel,

*) V pesmi Ženidba kralja Matjaša se staroslovenska šega, po kateri si je vsak plesavec moral raj kupiti, ki jo je že Valvazor v svoji kroniki (II. str. 284.) popisal, kakor de bi bila tudi v Turčiji domača, omeni:

Turčije v sredi globoke
Stoje tri lipe zelene;
Pod prvo konjče vstavijo,
Na raj se berhk opravijo,
Pod drugo raj prodavajo,
Pod tretjo kroglo rajajo.

**) Znana pesem od Ravbarja Štajarcam in Koroščam zlo zabavlja:

Štajerci so list prebrali,
Grenko kíso se deržali,
Tresli se vsi 'n omagvali,
Ker Turčina so se bali. —
List so tud Korošci brali
Z enim glasam pa vsi djali:
»S Turkam nočno se vojskvati,
»Kaše vrole ne pihati;
»Turek ima velke hlače,
»Dolge, dolge pa muštače,
»Bi vratove naše v gledal,
»Dové, kaj bi nam povedal!«

***) Anastazi Grün razločno opomni, de ta razsodek le sedanja narodsko pesem vtiče, ne pa umetniških poezij, s kterimi so slavni možje Vodnik, Prešerin, Koseski i. t. d. slovensko slovstvo okinčali.

ali verjetno v planinah, ktere našo deželo tam obmejijo, rodile, ker so okroglim bavarskih, avstrijskih in štajarskih hribov popolnoma podobne. Le okoljsine planinskih krajev so začetku takih popevk primerne; po samotnih planinah se razlegajo posamezni vskliki radosti in tuge; kar tam zdajci misliš in občutiš, se ti globoko utisne; tam so kratki klici sosedov od gore do gore bolj primerni, kakor prepevanje daljših pesem, za ktere je le v družbi pravo mesto. Pevci, kateri so te okrogle zložili, so jih o jeseni iz čistejših planinskih krajev v doline zanesli; tam so se, z veseljem sprejete, pozimi v predivnicah in pri plesu na podih razlegale; mnogokrat so tudi dostavkov pridobile. Kjer toraj niso iz čistiga narodskiga življa, tudi značajniga narodoviga lica nimajo. Pa samo v njih se v sedanjih časih narodska pesem na Krajnskim razodeva; stara pervôtna pesem še davnej ni več občinska, in na kose razcepljena le pri posamesnih pevcih osebenkva.“

(Dalje sledi.)

Novičar iz slovenskih krajev.

Iz K. pri Konjicah. P—š. Serce se mu ohladi, kdor svoje težave potoži. Naj vam, ljube Novice! toraj potožim, kar mi na sercu leži. Cela naša Marburška krogovina je slovenska, in le malo jih je, ki bi slovensko ne umeli. Velicina novoizvoljenih županov kar besedice nemške ne vé; moralo bi se jim torej od vsih strani le slovensko dopisovati; kar se je tudi zvesto obljubilo, in se še zdaj od nar višjih vradij dopolnuje, le nižji vradije, kateri uradniki so dobro slovensko znali, ko so na slovenskim za službe prosili, so zdaj ravno tisti, ki ubogiga kmeta s svojo nemškutarijo po starim kopitu nadlegvajo. Pri naših županijah kupi nemških potepnih pisem (Steckbrief) in kerčmarskih postav leže, ktere policijske gosposke Štajarske kronovine pošiljajo, pa kaj! ker je le malo takih županov, de bi te nemške pisma brati, in se po njih ravnati zamogli. Po takim neustavnim ravnanji so policijske gosposke v ti krogovini tatinskim ljudem, namest jim verzel zagradi, le prav lepo zavetje napravile, ker brez skerbi, kakor nar bolj pošteni ljudje, pohajajo! — Pri županii Kot, Celjske okrajne (ktera si je 19. dan velikiga serpana enoglasno Martina Kvas-a, moža po božji volji za svojiga župana zvolila, ki pa nemškiga brati in pisati ne zna, pa tudi noben drug kmet v tej županii) leži zdaj do 4. listopada 91 nemških od Celjske okrajne vradije poslanih dopisov, razun tistih 4 potepnih, ktere je Ljubljanska c. k. policija (slava ji!) v lepi, lahko razumljivi slovensini na Celjsko okrajno za razdajo na županije poslala. Od 19. velkiga serpana do 4. listopada je mende 77 dni, nemških pisem pa 91, tedaj še več kakor dni od začetka županije. Od Köbla, kjer oče župan svoj dom imajo, do Oplotnice, kjer se nekteri nemškutarji najdejo, je dobro pol ure, nazaj pa, kér je sila brežno, eno uro hodá; in preden se tam kak nemškobravec najde, de pismo prebere in županu dopové, kaj v pismu stoji, je že tudi lahko pol ure minulo, tedaj dve uri minete na dan za župana. Eno léto ima 365 dni, — in če bo vedno tako šlo, kakor dozdej, bo imel oče župan 60 dni hodne nove tlake! Toliko je vsi kmetje v tej županii popred niso imeli! Bog nam pomagaj! Oznanite nam, ljube Novice! vse c. kr. ukaze, kateri v to zadevo segajo, de se bo zamoglo na njih podlagi za odvernitvo te nadloge pri ces. deželnim poglavarstvu (Statthalterey) prositi.*)

*) V 40. listu »Novic« v sestavku: »Kdaj bojo kantonske gosposke s županijami v slovenskih krajih svoje opravila v domačim jeziku obravnevatí začele« je vse to razloženo.

Iz Rajhenberga pri Savi. — ač. Naša farna cerkev ima zdaj prav lepo vbrane orglje, ki jih je umetni orglar g. Alojzi Hörbiger popravil in nekoliko povečal. Prijetni glas, ki ga jim je ta umetnik dal, se tako ginljivo razlega, de je vse hvale vreden. Kontrabas pa, ki vès glas orgel krepko povzdiguje, je malokje taciga glasú. Gosp. Hörbiger nam je zares s svojim delam tako vstregel, de ga zamoremo vsim cerkvam serčno priporočiti. Pri ti priložnosti, ko od orgelj govorim, me tudi zastran cerkveniga zvonjenja neka misel navdaja, ktero se prederzujem, za tiste cerkve, ktere si veliko in vbrano zvonjenje omislijo, navetovati. Razloček bi imel biti med zvonjenjem ob veselih praznikih in pa med zvonjenjem pri pogrebšinah, na dan vernih duš i. t. d. Temu bi se pa znalo tako vstreči, postavim: Pri kakšni fari se novo veliko zvonjenje omisli z glasam D, Fis, A in D. To bi bilo veselo petje zvonov. Če bi se pa še en zvon z glasam F omislil, bi se zvonjenje lahko v žalostno petje spremenilo, ko bi zvon Fis takrat omolknil, kader bi zvon F zvonil, i. t. d.

Novičar iz Ljubljane.

Vsaki dan marširajo vojaki skoz Ljubljano. Danes jih pride na enkrat 3820 mož skupej, ki grejo po železnici naprej. — Ko je kolera po mestu že skoraj popolnoma potihnila, je pred nekimi dnevi nanagloma več jetnikov na Žabjeku (Inquisitionshaus) s tako silo napadla, de jih je dosihmal (v enim tednu) 11 umerlo; razun teh je pa tudi umerl jetnišnice oskerbnik in še ena druga oseba. — Danes dopoldne ob 9. uri je slovesna maša v stolni cerkvi pred volitvijo mestniga župana; popoldne ob treh pa je njega volitev.

Novičar iz mnogih krajev.

Vse druge novice nimajo zdej tolikšne imenitosti, kakor ta: ali bo vojska ali ne? — vojska namreč zoper Prajsa. Že dolgo tli sovražna iskrica med našo in Prusko vlado zastran nemških zadev, ktera se je zdaj po prigodbah v Hesii in po zboru v Varšavi v očitni plamen vžgala. Silne armade vrejo iz vsih krajev našiga cesarstva proti nemškim deželam, — iz Horvaškiga gré 2. bataljon vsih horvaško-slavonskih graničarjev in 1. bataljon Otočanskiga regimenta, — 76000 novincov se ima iz celiga cesarstva vnovič v vojaštvo nabrati, kterih naberanje (rekrutiranje) se ima po vsih deželah še ta mesec začeti, — po vsih deželah se imajo tudi konji za konjike naberati, — slavni maršal Radecki je na Dunaj poklican, de — kakor se sliši — bo poveljništvo vsih armad prevzel, (namesto njega je poprejšni vojni minister grof Gyulay na Laškim), — tudi ban Jelačić je na Dunaji. Vse to kaže, de je naša vlada resnično pripravljena, zoper Prajsa planiti, če ne odstopi od svojih dosihmalnih naménov. Ravno tako pa tudi Pruska vlada vso svojo moč za vojsko napeja, in je ukazala, de ima cela armada in vsi brambovci se za boj pripraviti, ktere moč nekteri časopisi še čez 400,000 mož štejejo. Če zraven tega slišimo, — kako nekteri časopisi na obéh stranéh v vojsko hujskajo, — kako cena srebra kviško sili, de Dunajski denarničarji so te dni za 100 gold. srebernih dvajsetič že 126 gold. dajali, — nas mora vse to gotovo zlo vstrašiti, de bi znala vojska biti. Vunder pri vsih téh strašilih še z miraj ni obupati nad miram, ki nam je toliko potreben, in dokler ne bo bojna tromba za-

péla, še zmirej upamo, de ne bo vojske, ker iz serca mirú želimo. Naša vlada, svesta si težav, ktere so z vojsko sklenjene, gotovo vojske ne bo začela, Pruska vlada pa, preden plamen vžge, kteriga konec se ne da nikakor naprej presoditi, bo mende tudi dobro prevdarila, de v njenih okoljšinah ni varno, vojske vsiliti.

Vprašanje.

Ker si že županije svoje pečatnike delati dajejo, vprašamo: kako naj bi jih naredile? to je, s kakošnim vpisam (se vé de v domačim jeziku) in s kakošnim scer znamnjem? Černoverški.

Odgovor.

Pa naših mislih naj bi se okrog pečatnika zapisalo: Predstojništvo županije — in v sredo pečatnika imé županije, — kakor ta podoba kaže.

Ponovljeno povabilo na naročilo „živinozdravilstva“.

Ker se od več strani že po 1. pôli „živinozdravilstva“ poprašuje, dava na znanje, de napovedanih bukev dosihmal še ni bilo moč natiskovati, ker se še polovica potrebnih naročnikov ni oglasila.

Zato podaljšava naročivni čas do konca tega mesca listopada s prijaznim povabilam, de naj se do tega časa gotovo vsak oglaší, kterimu je nad tem ležeče, de pridejo napovedane bukve na dan.

O pervim oglasu sva že razodéla, de taciga dela, ki nama toliko tiskarnih stroškov prizadene, ne moreva začeti v skerbi, de razun veliciga truda, ki ga tako pisanje prizadene, bi mogla povérh še natís plačati, in de se zatorej posluživa pri izdajanju velicij bukev zlo navadne šege, po kteri se naročniki poprej oglašé in prejemanje pôle za pôlo zagotovijo.

Naročilo je s tem zlo polajšano, de se cele bukve ne plačajo naenkrat, ampak de je plačevanje skorej na celo léto razdeljeno, torej vsacimu lepa priložnost dana, po malim si veliko knjigo omisliti.

Če se pa pri vsem tem po vsih slovenskih deželah ne najde 400 naročnikov, je to očitno znamnje, de potreba teh bukev ni tako veliko, kakor nam je bilo od več strani zagotovljeno. Ako pa bukve niso potrebne, se nama velik trud pisanja prihrani; zakaj naji namen ni nikakor se s pisanjem šopiriti in bukve pisati, de bi v prahu bukvarnic ali pa kje za pečjó brez rabe ležale, ampak naji želja je, ljudstvu potrebne in koristne poduke v roke podati.

Ker so nekteri, kakor se iz posamesnih vsakdanjih naročil vidi, dosihmal morebiti zadrževani bili, se naročiti, podaljšava tedaj čas naročila do konca tega mesca. Če pa do tega časa ne pride dostojno število naročnikov skupej, sva prisiljena, namenjeno delo opustiti in častitim g. naročnikom, ki so se že naročili, denar nazaj poslati.

Dr. Bleiweis in Dr. Strupi.

Današnjemu listu je pridjan 35. dokladni list.